

Enheten för naturvård

Stormaren-Lillträsket, Gisslingö SE0110228

Bevarandeplan för Natura 2000-område
(enligt 17§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44872-2016

Namn	Stormaren-Lillträsket, Gisslingö	Areal	45,3 ha
Natura 2000-kod	SE0110228		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat och kommunalt		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
3160	Myrsjöar	5,9	13
7140	Öppna mossar och kärr	8,0	18
9010	*Taiga	27,2	60

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1013	Kalkkärrsgrynsnäcka	<i>Vertigo geyeri</i>

Bevarandesyfte för Stormaren-Lillträsket, Gisslingö

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer och arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44872-2016

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna. I detta område utgörs de prioriterade värdena av öppna mossar och kärr, 7140, och myrsjöar, 3160. Det är ont om liknande habitat inom skyddade områden i närområdet.

Prioriterade åtgärder för området är upprättande av någon typ av formellt skydd för delen utanför befintligt reservat samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Stormaren-Lillträsket, Gisslingö

Myrsjöar (3160)

- Arealen myrsjöar ska bibehållas.
- Förurningssituationen ska vara god.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Öppna mossar och kärr (7140)

- Arealen öppna mossar och kärr ska bibehållas.
- Grundvattenytan ska variera och vara hög under större delen av året.
- Myrarna ska inte påverkas av lokal övergödning.
- Livsmiljön ska vara opåverkad av dikning eller dämning.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel vitag, silesår och vattenklöver, ska finnas i livskraftiga bestånd.

***Taiga (9010)**

- Arealen taiga ska bibehållas.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med en tämligen allmän-riklig förekomst /inslag av gamla och grova träd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier.
- Det ska finnas ett måttligt till påtagligt inslag av lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd).
- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Kontinuerlig förekomst av tall och gran ska upprätthållas.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Kalkkärrsgrynsnäcka (1013)

- Populationen av kalkkärrsgrynsnäcka ska vara livskraftig.
- Artens livsmiljö ska uppnå och sedan bibehållas i ett gynnsamt tillstånd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44872-2016

Beskrivning av området

Natura 2000-området ligger på norra Gisslingö, ca 30 km öster om Norrtälje, och utgörs av sjöarna Stormaren och Lillträsket med omgärdande oftast långsmala kärr och skogsbevuxna hållmarker och skogsbevuxna dråg. Kärren är till största delen öppna, även om tall, björk och al ställvis växer in från kanterna.

Vegetationen domineras av mossvegetation och bladvass. I vissa områden växer vassen tät. Skogsmarken består av tallskog på hållmarkerna medan gran med lövinslag dominerar i de fuktigare partierna. Utmärkande för skogsområdet är den stora förekomsten av gammelgranslav och kattfotslav vilket indikerar skog med lång kontinuitet.

Ca 100 m norr om Gisslingfladen ligger ett rikkärr där Kalkkärrgrynsnäcka hittades på 1950-talet. Då kärret vuxit igen med al återfann man (troligen) inte snäckan vid en inventering 2005. Inventeringsresultaten är dock inte helt färdiganalyserade (nov 2006). Kärren har använts som slåttermyrar (och har eventuellt betats). Markägarna har också foton från ca 1950-talet som visar ett betydligt öppnare landskap än idag. Kärren blir allt torrare och successivt alltmer bevuxna med bladvass som ett resultat av landhöjningen.

Det är främst våtmarksområdets storlek, att den är helt opåverkad av ingrepp tillsammans och den omgivande naturskogen som gett upphov till områdets höga naturvärden. Våtmarkskomplexet är av stor betydelse för flera störningskänsliga arter. I området finns gott om groddjur och i kanterna mellan våtmark och skog utgör lämpliga habitat för sländor. Våtmarksområdet ingår i myrskyddsplanen för Sverige.

Beskrivning av arter och livsmiljöer**Myrsjöar (3160)**

Stormaren, Lillträsket och den lilla sjön söder om Stormaren klassas som livsmiljö 3160, dvs näringsfattiga skogssjöar som omges av myr- och skogsmark.

Öppna mossar och kärr (7140)

Denna livsmiljö som sträcker sig genom den östra delen av Natura 2000-området samt kring Lillträsket och i svackor söderut. De flesta av myrarna är av öppen och huvudsakligen av näringsfattig - intermediär karaktär. Delar består av mjukmattekärr, medan andra delar består av stora tuvor med en blandning av mosse- och kärrvegetation. Mjukmattekärret är svagt kalkpåverkat. I de smalaste delarna av myrarna växer en del lågvuxet lövsly av björk och al samt i kanterna ca 1 till 3 meter höga tallar och björkar. Pors växer ställvis rikligt på myren. Fältskiktet domineras av starr, såsom trådstarr, stjärnstarr och flaskstarr, samt vass, men här växer också bl.a. kråklöver, rosling, vattenklöver, tranbär, blååtel, vitag, småsileshår och kärrsilja. Bottenskiktet är glest och domineras av vitmossor, främst rubinvitmossa och rufsvitmossa.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44872-2016

I de öppnare partierna, som är fria eller är endast glest bevuxna med bladvass, växer storsileshår, rundsileshår och tuvull. Dessa partier finns framförallt i den västra kanten av Stormaren, i mindre kärr som finns spridda i området samt i kanterna av det avlånga kärret öster om Stormaren. Kärren är helt opåverkade av antropogena ingrepp.

I våtmarksinventeringen har kärret högsta värdeklass (klass 1).

***Taiga (9010)**

Skogen i området, med undantag från området väster om Stormaren, består av livsmiljön taiga. Denna livsmiljö utgörs av en naturskogsliknande gammal tallskog på höjderna samt i de lägre friskare stråken granskog med död ved i form av lågor, torrakor och högstubbar. Inslag av lövträd såsom björk och asp förekommer ställvis. Tallarna på hållarna är mycket gamla, en del upp emot 200 år. Skogen har utvecklats naturligt, d v s behållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Skogen har varit utsatt för mindre plockhuggningar men har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Tidigare ingick skogmarken i en betesfälla och var då av en mer öppen karaktär. De tidigare solöppna gläntorna är idag igenväxta. Skogen hyser en rad sällsynta arter som är knutna till död ved och olika successionsstadier. Mosstäcket är ymnigt.

Skogarna är de i nordöstra och södra delarna klassade som nyckelbiotoper. Den norra nyckelbiotopen utgörs av ett mångformigt barrskogsområde. Hela nyckelbiotopen är ca 75 hektar stor, varav uppskattningsvis en knapp tredjedel ingår i Natura 2000-området. Resterande del ligger främst söder om gränsen. Även den södra nyckelbiotopen är till ytan mycket större än den del som ingår i Natura 2000-området (64 hektar). Denna nyckelbiotop sträcker sig ut mot stranden i väster och i söder ända ner mot Korsösundet. Skogen är här barrdominerad, variationsrik, gammal och sedan lång tid orörd.

Kalkkärrsgrynsnäcka (1013)

Arten lever huvudsakligen i öppna rikkärr (kalkkärr) och kalkfuktängar med ett pH-intervall av 5,8–7,5. Den anträffas även mer sällsynt i kärr som inte har rikkarakter – i mosselaggar, bäckdråg, glest trädklädda kärr och strandkärr. Dessa senare typer av förekomststätt är vanligare i norra och mellersta Sverige. I rikkärren förekommer den främst i områden med hög och stabil grundvattennivå, och då i en smal zon mellan grundvattenytan och tuvbasen. I mindre kalkrika kärr hittas den ofta i anslutning till videbuskage.

Kalkkärrsgrynsnäcka hittades vid en inventering i området år 1962. En inventering gjordes även sommaren 2005. Inventeringsresultaten är då detta skrivs inte färdiganalyserade, men troligen återfann man inte snäckan. Det är dock möjligt att den finns kvar som restpopulation i de små partier som fortfarande är relativt öppna. Kärret där arten påträffades utgörs ett litet igenväxt rikkärr. Igenväxningsvegetationen består av vass, glasbjörk, vide, al, tall etc. Kärret är

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44872-2016

mycket tuvigt. Några kärleväxter typiska för rikkärr hittades inte vid fältbesök sommaren 2005. Konceptet till Häradskartan från sekelskiftet visar att kärret under denna tid användes för myrslätter. Enligt ekonomiska kartbladet från 1950-talet var kärret då av öppen karaktär.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

Delar av området har ett starkt skydd i egenskap av naturreservat. Potentiella hot såsom skogsbruksåtgärder annat än i naturvårdsyfte, dikning och olika typer av exploatering är i denna del förbjudna enligt föreskrifterna för reservatet.

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Myrsjöar (3160)

- Skogsbruk i tillrinningsområdet, inklusive avverkning, markavvattning och skyddsdikning kan orsaka näringstillförsel, grumling och igenslamning inom området.
- Utsättning av främmande arter eller fiskstammar.

Öppna mossar och kärr (7140)

- Dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt, vilket i sin tur kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på habitatet.
- Torvbrytning.
- Anläggandet av skogsbilvägar över eller i närheten av habitatet kan göra att hydrologin och/eller hydrokemin i området påverkas negativt.
- Skogsbruk och andra företag som innebär att fastmarksholmar och närliggande fastmark avverkas kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren och att de hydrologiska förhållandena ändras.
- Luftburet kvävenedfall.
- Externa miljöfaktorer såsom landhöjning och klimatförändring kan göra att myrarnas karaktär ändras.
- Kraftig igenväxning med bladvass och sly.

***Taiga (9010)**

- Olika former av produktionsinriktat skogsbruk i eller i anslutning till livsmiljön hotar denna och leder till brist på gamla träd, död ved, ökar uttorkningseffekten mm.
- Transporter genom området kan förstöra markskiktet och förändra hydrologin.
- Skogsbilvägar fragmentera området och medför att hydrologin i skogsområdet kan förstöras.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44872-2016

- Fragmentering minskar förbindelse mellan områden vilket ger brist på genflöde mellan populationer. Kanteffekterna ökar i mindre objekt.
- Minskad andel löv till följd av ökat graninslag.
- Igenväxning av solbelysta gläntor.

Kalkkärrsgrynsnäcka (1013)

- Utdikning, dränering och skyddsdikning och andra åtgärder som ändrar hydrologin i och i anslutning till artens biotop är allvarliga hot.
- Exploatering.
- Ej återupptagen hävd.
- Torvbrytning.
- Spridning av t.ex. aska, kemiska substanser och gödningsämnen i eller i anslutning till habitatet.
- Intensivt bete med tillhörande tramp kan skada bottenskiktet.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Delar av området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap. MB.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Behov av ytterligare reglering

För oskyddade delar behöver formellt skydd i någon form utredas vidare.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44872-2016

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i skötselplanen för Gisslingö. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Öppna mossar och kärr (7140)	<i>Slå vass. Slå eller beta området inkl intilliggande skog.</i>	
*Taiga (9010)	Plockhugg skogen för att återskapa och bevara solbelysta gläntor.	
Kalkkärrsgrynsnäcka (1013)	Röjning och slätter. Ev tuvbekämpning.	Snarast.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Myrsjöar (3160)	Gynnsamt.
Öppna mossar och kärr (7140)	Ej gynnsamt p.g.a. igenväxning med bladvass och buskar.
*Taiga (9010)	Ej gynnsamt. Skogen har slutit sig kraftigt sedan mitten av 1900-talet.
Kalkkärrsgrynsnäcka (1013)	Okänt.

Inventeringar i området och andra referenser

Göteborgs Naturhistoriska museums markfaunadatabas. Inventering gjord av H.W. Waldén 1962.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1996. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1997. Våtmarksinventering i Stockholms län. Rapport nr 1997:1.

Naturvårdsverket, 1994. *Myrskyddsplan för Sverige*.

Skogsvårdsstyrelsen, 1998. Nyckelbiotopsinventering. (11J6h03 (1), 11J6h04 (1)).

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44872-2016

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

